

اسراری از یک تسبیح اعجاب انگیز



با اینکه اذکار وارد شده در منابع اسلامی از آن جهت که ذکر خداوند متعال هستند دارای فضیلت می باشند و موجب پاک‌ی دل و جلای روح می شوند اما بعضی از آنها بر بعضی دیگر برتری داده شده اند. در این میان تاکید شیعه بر افضل بودن تسبیح حضرت فاطمه علیهاالسلام دلیل دیگری دارد و آن این است که این تسبیح منسوب به دختر گرامی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله یعنی حضرت فاطمه علیهاالسلام می باشد و آن حضرت تا آخرین لحظات حیات بر انجام آن مداومت داشته و در هیچ حال آن را ترک نمی کرده است. در این نوشتار به برخی از اسرار و برکات این ذکر ملکوتی خواهیم پرداخت.

تسبیح بانو چیست

امام علی علیه السلام فرمود: او (فاطمه (س)) با وجود اینکه از محبوبترین اشخاص در نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله بود ولی خدمتکاری نداشت و خود کارهای منزل را انجام می داد، او با مشک آب می آورد تا آنجا که اثر بند آن در شانه و سینه او باقی مانده بود و آنقدر خانه را جارو کرد که غبار، تمام لباسهایش را در بر گرفته بود، و آنقدر در زیر دیگ غذا آتش افروخته بود که لباسهایش رنگ عوض کرده و بوی دود می داد؛ هنگامی که سختی های او بیشتر شد، به او گفتیم: چرا نزد پیامبر صلی الله علیه و آله نمی روی و از او کنیزی نمی خواهی تا در کارهای خانه به تو کمک کند؟

فاطمه به نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله رفت تا در این باره با وی سخن بگوید، ولی از آن جهت که اشخاصی نزد پیامبر بودند، چیزی نگفته به خانه بازگشت.

پیامبر که دریافته بود فاطمه برای عرض حاجتی به نزد وی آمده، صبح روز بعد به نزد ما آمد و از فاطمه درباره علت مراجعه روز گذشته اش سؤال نمود. و من آنچه را که بین خودم و فاطمه صحبت شده بود، به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض کردم.

امام باقر علیه السلام می فرماید: به خداوند سوگند اگر چیزی بهتر از این تسبیح وجود داشت، همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله او را به فاطمه علیهاالسلام می آموخت

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ای فاطمه! به تو چیزی را عطا کنم که از خدمتکار و دنیا با آن چه در آن است بهتر باشد. بعد از نماز سی و چهار مرتبه الله اکبر، سی و سه مرتبه الحمد لله و سی و سه مرتبه سبحان الله بگو. این کار برای تو بهتر است از آن چه در دنیا می خواهی و آن چه در آن است. در این حال فاطمه سه بار گفت: از خدا و رسولش راضی شدم و چنین خواهم کرد. (۱)

امام باقر علیه السلام می فرماید:

به خداوند سوگند اگر چیزی بهتر از این تسبیح وجود داشت، همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله او را به فاطمه علیهاالسلام می آموخت (۲).

آثار و برکات تسبیح دخت رسول

تسبیح حضرت زهرا علیهاالسلام از آثار و برکات بسیاری برخوردار است که با توجه به روایات اسلامی به پاره ای از آن اشاره می شود.

۱- آمرزش گناهان

امام صادق علیه السلام می فرماید:

هر کس پس از اتمام نماز واجب و قبل از آنکه حالت نماز را بر هم زند - در همان حالت نشسته و رو به قبله - تسبیح حضرت فاطمه علیهاالسلام را به جای آورد گناهان او بخشیده می شود. (۳)

۲- نجات از بدبختی

امام صادق علیه السلام می فرماید:

ای اباهارون! ما بچه‌های خود را همان‌طور که به نماز امر می‌کنیم، به تسبیح حضرت فاطمه علیهاالسلام نیز امر می کنیم. تو نیز بر آن مداومت کن؛ زیرا هرگز به شقاوت نیفتاده است، بنده‌ای که بر آن مداومت نموده است. (۴)

۳- پاداش بهشت

امام صادق علیه السلام می فرماید:

هر کس تسبیح فاطمه علیهاالسلام را در نماز واجب و قبل از این که از حالت جلوس تشهد و سلام خارج شود به جا آورد، خدا بهشت را بر او واجب کند. (۵)

۴- بسیار به یاد خدا

امام صادق علیه السلام درباره آیه «اذکروا الله ذکرا کثیرا» می فرماید :

کسی که تسبیح حضرت فاطمه علیهاالسلام را بگوید، خدا را به ذکر کثیر یاد کرده است. (۶)



و نیز می فرماید : هر کس شب را با تسبیح حضرت فاطمه علیهاالسلام سپری کند هنگام خواب تسبیح گوید) از مردان و زنانی باشد که خدا را زیاد یاد می کنند. (۷)

۵- سپری در برابر شیطان

امام باقر علیه السلام می فرماید:

هر کس تسبیح حضرت فاطمه علیهاالسلام را به جا آورد و پس از آن استغفار کند، مورد مغفرت قرار می گیرد و آن تسبیح به زبان صد است و در میزان (اعمال) هزار (ثواب) دارد و شیطان را دور کرده و خدای رحمان را خشنود می‌نماید. (۸)

همچنین از امام صادق علیه السلام منقول است که:

هرگاه یکی از شما به بستر رود، فرشته ای بزرگوار و شیطانی سرکش به سرعت به سوی او آیند . آن فرشته به او گوید :
روزت را به خوبی ختم کن، و شبت را به خوبی بگشا. و شیطان به او گوید: روزت را به گناه ختم کن، و شبت را به گناه
بگشای.

پس اگر شخص از فرشته بزرگوار اطاعت کند و روزش را به یاد خدا ختم نماید و شبتش را هنگامی که به بستر رود به یاد
خدا آغاز کند و سی و چهار مرتبه الله اکبر و سی و سه مرتبه سبحان الله و سی و سه مرتبه الحمد لله بگويد، آن فرشته،
شیطان را از او می راند و شیطان دور می شود.

و آن فرشته تا زمانی که وی از خواب بیدار شود، او را محافظت نماید. و هنگامی که شخص از خواب بیدار شود، (باز هم)
آن شیطان به سوی او بشتابد و مانند آنچه قبل از خواب وی را گفته بود، به او بگوید. و آن فرشته نیز مانند آن چه قبل از این
که بخوابد به او گفته بود، به وی بگوید. پس اگر آن بنده خدای عز و جل را همانسان که اول (در شب گذشته و قبل از خواب
(یاد کرده بود، (مجددا) یاد کند، آن فرشته شیطان را از او براند و شیطان از وی دور شود، و خداوند عزوجل ثواب عبادت
شب را برای او بنویسد. (۹)

او با وجود اینکه از محبوبترین اشخاص در نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله بود ولی خدمتکاری نداشت و خود کارهای
منزل را انجام می داد، او با مشک آب می آورد تا آنجا که اثر بند آن در شانه و سینه او باقی مانده بود و آنقدر خانه را جارو
کرد که غبار تمام لباسهایش را در بر گرفته بود، و آنقدر در زیر دیگ غذا آتش افروخته بود که لباسهایش رنگ عوض
کرده و بوی دود می داد

روش ختم صحیح تسبیح

در تسبیح حضرت فاطمه علیهاالسلام شایسته است به نکاتی که در روایات بیان شده است، توجه نماییم. از قبیل:

ابتدا از الله اکبر آغاز کنیم و سپس الحمدلله و در آخر ذکر سبحان الله به جای آوریم. (۱۰)

اذکار آن را متصلا انجام داده و قطع نکنیم. (۱۱)

بلافاصله پس از سلام نماز گفته شود (۱۲)

بعد از اتمام تسبیح، ذکر لا اله الا الله نیز گفته شود. (۱۳)

در این میان چنانچه پس از اتمام تسبیح شك کردیم که آیا تعداد اذکار را درست گفته ایم یا نه، طریق نظر بزرگان دین با توجه
به «قاعده فراغ» به شك مذکور توجه نکرده و بنا را بر صحت می گذاریم.

شایان ذکر است که تسبیح حضرت فاطمه علیهاالسلام از ذکرهای مجرب و مشهور است که به جای آوردن آن در همه حال
و همه جا مطلوب است و اینکه در برخی از موارد خاص مانند بعد از اقسام نمازها (۱۴)، قبل از خواب (۱۵)، به هنگام
سفر (۱۶)، بعد از نمازهای نافله (۱۷) و غیره توصیه شده است مانع از آن نمی شود که با به جای آوردن آن در سایر مواقع
و در همه حال، از فواید و آثار مترتب بر آن بهره مند نباشیم.

ساده اما راهگشا

همانطور که در روایات مشاهده شد، نباید چنین پنداشت که این تسبیح به لحاظ اینکه ظاهری بسیار خلاصه دارد و انجام دادن
آن بسیار آسان است، چگونه می شود از چنین آثار و برکاتی برخوردار باشد؟! آری! این تسبیح به ظاهر بسیار خلاصه

است؛ اما در نزد آگاهان و عارفان آشنا، دریایی از حقایق و اسرار توحید را در بر دارد و نیز انجام آن به ظاهر خیلی آسان است؛ ولی اگر خوب به جا آورده شود، کلید باز نمودن بسیاری از دربهای بسته است.

پی نوشت:

(۱) لا يحضر الفقيه : ۳۲۰/۱، وسائل الشیعه : ۱۰۲۶/۴، علل الشرایع : ۳۶۶، صحیح بخاری : ۱۹۲/۶، مسند احمد : ۱۰۶/۱، سنن ابی داود: ۳۱۵/۴، بحار الانوار: ۳۳۶/۸۵.

(۲) وسائل الشیعه: ۱۰۲۵/۴ به نقل از تهذیب: ۶۶/۳.

(۳) دعائم الاسلام: ۱۶۸/۱، بحار الانوار: ۳۳۵/۸۲.

(۴) فروع کافی، کتاب الصلاة: ۳۴۳.

(۵) فلاح السائل: ۱۶۵، بحار الانوار: ۳۳۲/۸۲.

(۶) معانی الاخبار: ۱۹۳.

(۷) سفینة البحار: ۵۹۳/۱.

(۸) وسائل الشیعه: ۱۰۲۳/۴.

(۹) فلاح السائل: ۲۷۹.

(۱۰) قال الصادق علیه السلام عند السؤال عن التسبیح: تبدأ بالتکبیر، ثم التحمید، ثم التسبیح؛ کافی: ۹۵/۳، تهذیب: ۱۶۴/۱، وسائل الشیعه ۴/۱۰۲۵، بحار الانوار: ۳۳۳/۸۲.

(۱۱) جامع آیات و احادیث نماز: ۵۴/۲.

(۱۲) کافی: ۳۴۲/۳، من لا يحضره الفقيه : ۳۲۰/۱، بحار الانوار : ۳۳۲/۸۲ و ۳۳۵، تهذیب: ۱۰۵ / ۲، ثواب الاعمال : ۱۶۴.

(۱۳) همان.

(۱۴) همان.

(۱۵) مفتاح الفلاح: ۲۱۳، مجمع البیان: ۳۵۸/۸؛ من بات علی تسبیح فاطمة علیها السلام كان من الذاکرین الله کثیرا.

(۱۶) امام صادق علیه السلام هرگاه قصد سفر می کرد، بر در خانه می ایستاد، تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را به جای می آورد و حمد و آیه الکرسی را قرائت می کرد؛ سید علی بن طاووس، الامان من إخطار الاسفار و الازمان: ۴۱ و ۱۰۶.

و نیز از امام صادق علیه السلام روایت شده است:

برادران رسول خدا صلی الله علیه و آله به نزد او آمده و گفتند : قصد کرده ایم برای تجارت به شام عزیمت کنیم ، به ما بیاموز که چگونه بگوییم.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: در هر شب پس از به جای آوردن نماز عشا، هنگامی که برای خواب به بستر می روید تسبیح فاطمه زهرا را خوانده و پس از آن آیه الكرسی را تلاوت کنید تا از همه گزندها در امان باشید.

برادران رسول خدا پس از سفر می گفتند : با عمل به این آموزش ، از همه آسیب ها نجات یافته و گزندی به ما نرسید؛ محاسن: ۳۶۸/۲.

(۱۷ وسائل الشیعه: ۱۰۲۵/۴ به نقل از تهذیب: ۶۶/۳).